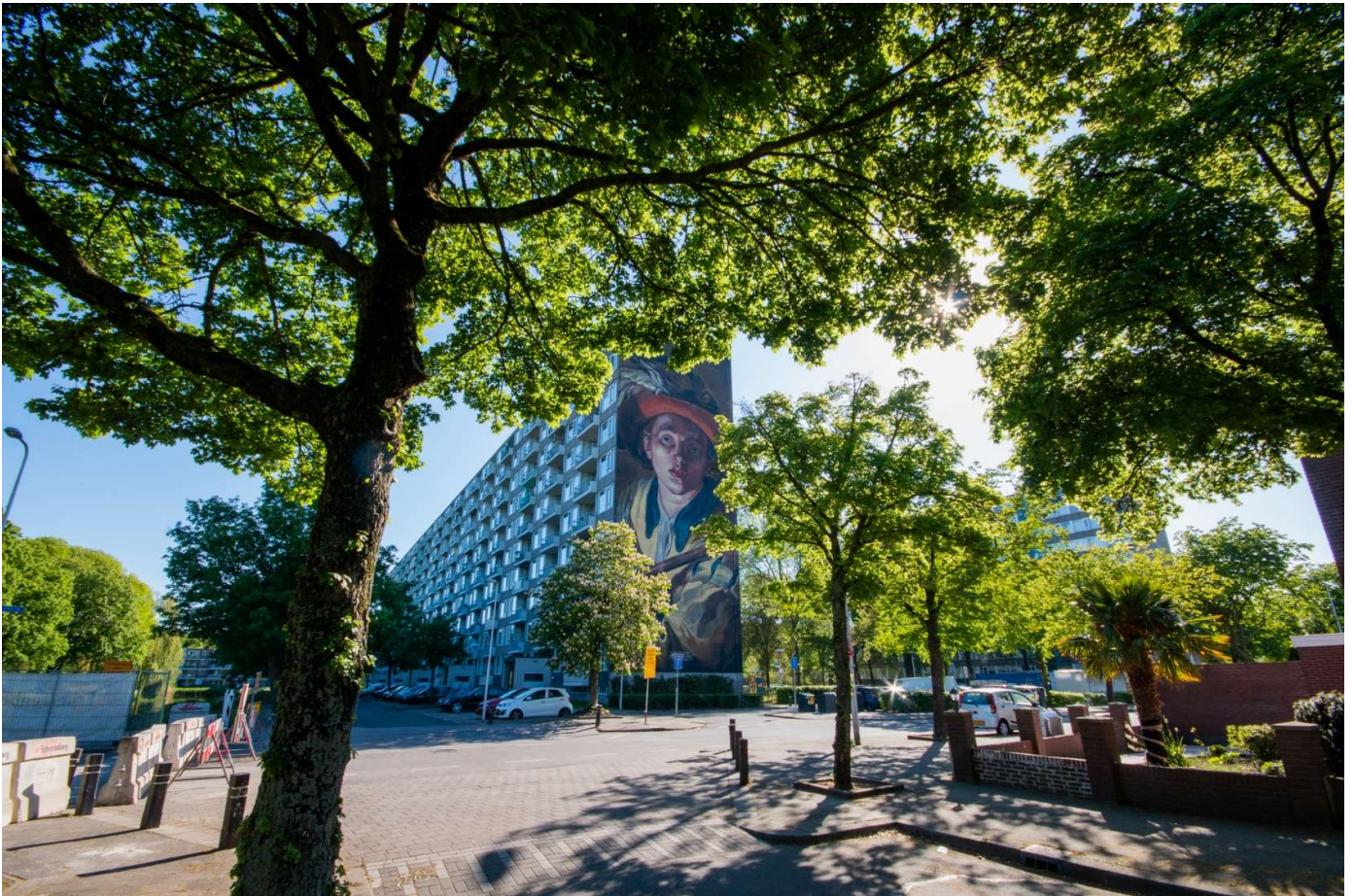

LSI-Overvecht

Gezamenlijk opsporen onrechtmatig gebruik
sociale zekerheid - een verdiepend onderzoek

December 2022

Gemeente Utrecht

[Utrecht.nl/onderzoek](https://www.utrecht.nl/onderzoek)

Colofon

Uitgave en informatie

Afdeling Onderzoek & Advies
Gemeente Utrecht
Postbus 16200
3500 CE Utrecht
030 - 286 1350
onderzoek@utrecht.nl

In opdracht van

Werk & Inkomen gemeente Utrecht

Onderzoek en rapportage

Ingrid van Lieshout
Veronique Linssen

Projectnummer

E230-995811

Foto omslag

Rebecca Brockbernd

Internet

www.utrecht.nl/onderzoek

Bronvermelding

Het overnemen van gegevens uit deze publicatie is toegestaan met de bronvermelding: afdeling Onderzoek & Advies, gemeente Utrecht

Verschijningsdatum

December 2022

SAMENVATTING

Verdiepend onderzoek naar LSI-Overvecht

LSI-Overvecht is de naam van het project waarbij door partijen gezamenlijk werd gehandhaafd op het gebied van sociale zekerheid in de wijk Utrecht Overvecht, tussen december 2019 en maart 2022. Deelnemende partijen waren onder andere de gemeente Utrecht (afdelingen Werk & Inkomen en Publiekszaken), SVB, UWV, Toeslagen en politie. De LSI-werkwijze (Landelijke Stuurgroep Interventieteams) is verankerd in artikel 64 wet SUWI en heeft een convenant als grondslag. De VNG ondersteunt en begeleidt de gemeenten bij de uitvoering. In dit onderzoek wordt op een verdiepende manier gekeken naar resultaten en effectiviteit van het project. Een reguliere evaluatie met ook meer cijfermatige conclusies vond al eerder plaats door de projectleider van LSI-Overvecht (van Werk & Inkomen) in overeenstemming met alle ketenpartners en VNG (zie bijlage 2). Het onderhavige onderzoek gaat in op drie deelvragen die betrekking hebben op de tevredenheid over de uitvoering van het project, de effectiviteit op casus-, zorg- en maatschappelijk niveau en de mogelijke toekomstige uitrol van de werkwijze. Het onderzoek is uitgevoerd aan de hand van 13 diepte-interviews met projectdeelnemers.

De uitvoering van LSI-Overvecht was niet onomstreden. Dat had onder andere te maken met de brede maatschappelijke impact van de toeslagenaffaire. Doordat het ook een project betrof waarbij advies van de Functionaris Gegevensbescherming wenselijk was, is voorafgaand aan het collegebesluit over deelname een ethisch assessment uitgevoerd. Uiteindelijk is ook een zorgcomponent toegevoegd aan de werkwijze, wat leidde tot nadrukkelijke aandacht voor mogelijke zorgbehoeften van wijkbewoners bij wie men op huisbezoek kwam. Deze zorgbehoeften kunnen spelen op de achtergrond van (vermeend) onrechtmatig gebruik van sociale zekerheid.

Tevredenheid over de projectuitvoering

De LSI-werkwijze bestaat eruit dat alle deelnemende ketenpartners binnen hun eigen bronbestanden (verwonder)adressen selecteren die mogelijk in verband kunnen worden gebracht met onrechtmatig gebruik van sociale zekerheidsgelden. De ketenpartners uploaden deze adressen afzonderlijk van elkaar naar een voor het project ingerichte pagina in een centraal beveiligd systeem. Een data-analist brengt de adressen bij elkaar en maakt er een stapellijst van. Daarbij ligt de focus op dubbelingen in de adressen omdat er dan sprake is van een (beoogd) 'meervoudig belang'. Uit de lijst van adressen met een meervoudig belang maakt de projectleiding selecties voor de zogenaamde casustafel-besprekingen, waarbij de partners onderling de adressen verrijken met aanvullende informatie. Gezamenlijk wordt gekeken of er voldoende redenen zijn om bijvoorbeeld een huisbezoek te gaan afleggen. Huisbezoeken vinden plaats op speciale controle-avonden.

Over het algemeen zijn ketenpartners positief over de manier waarop zij binnen deze methodiek hebben samengewerkt en hebben ze dit ook als leerzaam ervaren. De corona-uitbraak heeft echter voor veel belemmeringen gezorgd. Huisbezoeken konden geen doorgang vinden en de onderlinge communicatie moest vaak via het beeldscherm, wat de levendigheid van de uitwisseling soms iets beperkte. Daarnaast speelden ook een aantal personele wisselingen, met name aan gemeentezijde, die extra inspanning van alle partijen vergden om weer op volle kracht verder te kunnen. Zowel corona als de personele wisselingen kwamen de samenwerking niet ten goede. Waar het gaat om de huisbezoeken is een meerderheid zeer tevreden. Ze hebben de samenwerking als positief en interessant ervaren, met een leuk team en onder leiding van een ervaren en betrokken projectleider. Er werden wel een aantal methodische verschillen vastgesteld (ten opzichte van eigen werkwijzen), deze werden onderling beslecht.

Wat betreft het uitwisselen van data en informatie zijn de geïnterviewde sleutelpersonen (zeer) tevreden. Ze stellen in meerderheid dat het leerzaam is om te zien hoe je verwonderadressen kunt verrijken met partners, vooral ook door het er samen over te hebben. Dan komen er aandachtspunten naar voren die de ketenpartners naar eigen zeggen afzonderlijk nooit hadden gevonden. Op de vraag of teamleden ook partners (met hun informatie) gemist hadden, komen zowel ontkennende als bevestigende antwoorden. Een aantal respondenten vond de groep zoals hij nu was compleet en had geen behoefte aan nog meer deelnemende partijen. Andere respondenten (in meerderheid) gaven echter wel aan extra partners gemist te hebben. Met name de afdeling Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH) van de gemeente wordt hier genoemd. Deze afdeling heeft specifieke informatie en middelen die controle-onderzoeken binnen ondernemingen ondersteunen. Doordat het (vanwege wettelijke beperkingen) niet mogelijk was VTH te laten aansluiten op LSI-Overvecht, konden nu geen bedrijven worden onderzocht; iets dat oorspronkelijk wel gewenst was. Op de tweede plaats werd ook de rol van de politie als informerende partij gemist. De politie was weliswaar vertegenwoordigd binnen het team, maar had als rol het borgen van de veiligheidsaspecten. Ook voor hen golden wettelijke beperkingen om informatie te delen. Sommige respondenten wijzen op gemiste kansen in dit opzicht, omdat verbindingen naar mogelijk bredere criminele en ondermijnende activiteiten nu buiten beeld kwamen te liggen.

Visie op effectiviteit van de interventies

Respondenten werden gevraagd om hun oordeel te geven over de effectiviteit van het project op het gebied van onrechtmatigheidsvinding (fraudebestrijding), zorgverlening en veiligheid in de wijk. Waar het onrechtmatigheidsvinding betreft stellen respondenten dat huisbezoeken die worden afgelegd in LSI-kader, veel effectiever zijn dan als partners dit apart zouden doen. Door de stapeling van informatie (vooraf) kan scherper worden beoordeeld of een huisbezoek wel of niet zinvol is. Daar komt bij dat het voor de bewoner zelf prettiger kan zijn als deze niet met afzonderlijke huisbezoeken hoeft te worden geconfronteerd.

Waar het de effectiviteit op zorggebied betreft zijn respondenten van mening dat het afleggen van huisbezoeken, in tegenstelling tot het administratief afhandelen van een casus, beter is om behoeften en problemen van bewoners in beeld te krijgen. Als teamleden bij een huisbezoek een situatie tegenkwamen waarin een zorgbehoefte speelde, werd dit benoemd en werd doorverwezen naar bijvoorbeeld een buurtteam. Privacywetgeving maakt het onmogelijk om achteraf checks uit te voeren of bewoners ook daadwerkelijk deze stap maakten, hier kunnen dus geen resultaten over worden gegeven. Naast het ingaan op zorgbehoeften van bewoners, vervulden teamleden die op huisbezoek gingen ook een informerende rol op het gebied van sociale zekerheid. Bijvoorbeeld attendeerden zij op het belang van tijdige inschrijving op een woonadres, zodat geen toeslagen misgelopen werden. Ook werd diverse keren gesignaleerd dat bewoners recht hadden op een uitkering of toeslag, waar deze zich niet bewust van waren (onderbenutting). Hiermee werd nadrukkelijk geïnvesteerd in belangenbehartiging van de bewoners. Het tegelijk handhaven en zorg bieden gaat in de praktijk echter zeker niet vanzelfsprekend samen. Bewoners laten vaak merken opgelucht te zijn als het huisbezoek klaar is, wat een rustig gesprek over eventuele zorgpunten bemoeilijkt. Daarnaast verhinderen wettelijke kaders uitwisseling van gegevens, en dus ook vormen van samenwerking tussen zorgpartijen en uitvoerders in het algemeen.

Respondenten geven aan weinig zicht te hebben op de effectiviteit van LSI waar het de veiligheidsbeleving van wijkbewoners betreft (subjectieve veiligheid). De huisbezoeken vonden grotendeels onopvallend plaats en respondenten vroegen zich hardop af of je daar nu juist wel of niet goed aan doet. Bij handavingsbezoeken aan bedrijven (in andere regio's) worden in het algemeen opvallende hesjes gedragen. Hier gaat mogelijk een preventieve werking van uit en wordt zichtbaar voor iedereen dat een check op de naleving van de sociale zekerheidsregels plaatsvindt. Mogelijk zou dit ook bij huisbezoeken kunnen worden toegepast. Dit discussiepunt is vooralsnog niet opgelost. Waar het gaat om de effecten van LSI op het gebied van objectieve veiligheid, zoals vermindering van overlast of

criminaliteit, is evenmin sprake van veel direct zichtbare resultaten voor buitenstaanders. Alhoewel er zeker casussen geweest zijn waarbij (overlastgevende) criminaliteit is aangepakt, onttrekken veel van de LSI-interventies zich aan het oog van de buitenwereld. Zij hebben in de kern vooral een administratieve basis en leiden tot bijvoorbeeld mutaties bij uitkeringen of toeslagen en soms ook verhuizingen. Voor buurtbewoners levert dat niet vaak zichtbare veranderingen op.

Toekomstblik

Bij de vraag of het wenselijk is dat LSI binnen de gemeente een meer permanent karakter krijgt, blijkt een deel van de respondenten voorstander. Met name wordt meerwaarde gezien om structureel naar problematiek op het gebied van veiligheid (zoals ondermijning) te kijken, waarbij volwaardige deelname van de politie overigens wel een voorwaarde zou zijn. Vooralsnog moet men er ook rekening mee houden dat bestaande wetgeving, zoals binnen SUWI en AVG, structurele samenwerking belemmert.

Tegenstanders van verdere inbedding benoemen dat het huidige projectmatige karakter juist zorgt voor extra focus en scherpte. Het biedt mogelijkheid om binnen een geografisch afgebakend gebied ook naar specifieke problematiek te kijken en de keuze van deelnemende partners hierop af te stemmen. Ook noemen de tegenstanders dat er al een aantal op LSI gelijkende initiatieven bestaan, die overigens meestal minder breed en integraal werken.

Bij een eventuele afweging om LSI in de toekomst een verdere plek te geven binnen de gemeente Utrecht, zal rekening moeten worden gehouden met de sterke, kritische gevoelens die er kunnen spelen ten aanzien van dergelijke gevoelige projecten en de impact die dit kan hebben op uitvoerenden. Deze gevoelens kunnen bijvoorbeeld gekoppeld zijn aan zorgen over mogelijk institutioneel racisme. Meer op uitvoeringsniveau zou er daarnaast aandacht moeten zijn voor goede randvoorwaarden, zoals passende inbedding op de werkvloer en consistent commitment op alle lagen in de organisatie aan de doelstellingen. Ook de mogelijkheid tot systematische registratie van de 'zachte kant' van de interventies (zoals resultaten op zorggebied) zou vooraf moeten worden afgedekt.

Conclusies

Het project LSI-Overvecht heeft niet zo soepel en integraal kunnen functioneren als oorspronkelijk beoogd. Dit had te maken met de corona-uitbraak, (wettelijke) beperkingen op het gebied van deelnemende partijen, vragen en reserves over het project op bestuurlijk niveau en ook enkele hindernissen in de uitvoering. Toch zijn er belangrijke resultaten geboekt en is het project zowel op casusniveau, op zorggebied, als op samenlevingsniveau effectief en zeer leerzaam gebleken. Wat dit laatste betreft kan worden opgemerkt dat het samenlevingsbreed van belang is om te kijken hoe handhavingsinstrumenten zo min mogelijk belastend voor bewoners kunnen worden ingezet, waarbij de ideale situatie is dat handhavende partijen zo min mogelijk corrigerend hoeven op te treden en zoveel mogelijk preventief kunnen handelen. Om hierop te kunnen ontwikkelen is steeds nieuwe kennis nodig, die juist bij uitstek wordt opgebouwd in samenwerkingsverbanden als LSI. LSI-Overvecht kan dan ook gezien worden als een zeer waardevol traject, waar door zowel gemeenten als overige handhavende partijen breed van geleerd kan worden. Enerzijds omdat partijen interdisciplinair samenwerkten en rechtstreeks met bewoners in gesprek kwamen. Anderzijds omdat hier expliciet is ingezet op de geconstateerde zorgbehoeften van bewoners, wat een steeds actueler maatschappelijk thema vormt.

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	3
1. Inleiding	8
1.1 Wat is LSI-Overvecht?	8
1.2 Aanleiding huidige onderzoek	8
1.3 Onderzoeksopzet	9
1.4 Leeswijzer	9
2. Tevredenheid over projectuitvoering	11
2.1 LSI-doelstelling en uitvoeringsmethodiek	11
2.2 Tevredenheid over de samenwerking in het algemeen	12
2.3 Huisbezoeken: visies en tevredenheid	13
2.4 Tevredenheid over uitwisseling data en informatie	14
3. Visie op effectiviteit van de interventies	16
3.1 Effectiviteit LSI met betrekking tot onrechtmatigheidsvinding	16
3.2 Effectiviteit LSI met betrekking tot verlenen zorg	16
3.3 Effectiviteit LSI met betrekking tot veiligheid in de wijk	18
3.4 Overall effectiviteit van LSI	19
4. Blik op de toekomst	21
4.1 Verdere implementatie van LSI mogelijk of gewenst?	21
4.2 Aandachtspunten bij (mogelijk) toekomstige LSI-inzet	22
5. Conclusies	24

Lijst van afkortingen

ANW	Algemene Nabestaandenwet
AOW	Algemene Ouderdomswet
AVIM	Afdeling Vreemdelingenpolitie, Identificatie en Mensenhandel
BRP	Basisregistratie Personen
eSWF	Externe Samenwerkingsfunctionaliteit (van Rijksoverheid)
IND	Immigratie- en Naturalisatiedienst
LSI	Landelijke Stuurgroep Interventieteams
PBZ	Afdeling Publiekszaken (gemeente Utrecht)
SUWI	Wet Structuur Uitvoeringsorganisatie Werk & Inkomen
SVB	Sociale Verzekeringsbank
SWZ	Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VTH	Afdeling Vergunningen, Toezicht en Handhaving (gemeente Utrecht)
W&I	Afdeling Werk & Inkomen (gemeente Utrecht)

1. Inleiding

1.1 Wat is LSI-Overvecht?

LSI staat voor Landelijke Stuurgroep Interventieteams. Deze stuurgroep houdt zich sinds 2003 bezig met het integraal, lokaal en projectmatig uitvoeren van handhaving op het gebied van sociale zekerheid. 'Integraal' betekent dat diverse partijen of ketenpartners, zoals gemeenten, belastingdienst, Toeslagen, UWV en SVB samen optrekken in de handhavingprocedures. 'Lokaal' betekent dat het steeds gaat om een afgebakend geografisch gebied waar de handhaving plaatsvindt, bijvoorbeeld een gemeente of een afgebakend postcodegebied binnen een gemeente. 'Projectmatig' betekent dat het gaat om een tijdelijke interventie, binnen een vooraf afgesproken tijdsplan. Aan het werk van de landelijke stuurgroep ligt een convenant voor interventieteams ten grondslag, waarin de afspraken over de samenwerking zijn vastgelegd. Op basis van deze overeenkomst kan er door de verschillende ketenpartners gewerkt worden aan het terugdringen van oneigenlijk gebruik en misbruik van uitkeringen en toeslagen en de daarmee samenhangende misstanden. De wettelijke grondslag voor dit convenant is artikel 64 van de wet SUWI (Structuur Uitvoeringsorganisatie Werk & Inkomen).

De Landelijke Stuurgroep Interventieteams heeft in 2019 goedkeuring gegeven voor de start van een project in Utrecht Overvecht (LSI-Overvecht). De ketenpartners in dit project zijn, naast de gemeente Utrecht (afdelingen Werk & Inkomen (W&I) en Publiekszaken (PBZ)), de dienst Toeslagen, het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV), de Sociale Verzekeringsbank (SVB), de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND), de Belastingdienst MKB en de politie (wijkteam Noordwest en Afdeling Vreemdelingenpolitie, Identificatie en Mensenhandel (AVIM)). De VNG ondersteunt de gemeenten bij LSI projecten en is een verbindende schakel tussen gemeenten en LSI ketenpartners. Aan de hand van een speciale werkwijze, waarover later meer, worden alleen adresgegevens uit de eigen bronbestanden onderling gekoppeld om te bepalen of er vanuit meerdere partijen reden tot zorg (verwondering) gevoeld wordt. Is dit het geval, dan kan dat leiden tot controle zoals in de vorm van een huisbezoek. De gemeente is opdrachtgever van het project en stelt hiervoor een projectleider aan. De projectleider wordt hierin geadviseerd door een VNG adviseur die bekend is met de werkwijze en het netwerk van ketenpartners voor de gemeente kan ontsluiten.

Dát er een LSI-project zou gaan lopen binnen Utrecht Overvecht, is niet van meet af aan onomstreden geweest. Bij de aanvang hebben er binnen de gemeentelijke organisatie, met name op bestuurlijk niveau (wethouders en gemeenteraad), veel vragen gespeeld over de wenselijkheid van deelname. Dat had onder andere te maken met de maatschappelijke impact van de toeslagenaffaire en brede zorgen rond etnisch profileren. Bovendien betrof het een nieuwe werkwijze, waarbij advies van de Functionaris Gegevensbescherming wenselijk was. Dit laatste was de reden waarom, voorafgaand aan het collegebesluit over deelname aan LSI, een ethisch assessment is uitgevoerd. Uiteindelijk is er aan de werkwijze op verzoek van de gemeente een zorgcomponent toegevoegd, met als doel om hulp- of zorgvragen die naar voren komen tijdens huisbezoeken te signaleren en door te leiden naar geëigende instanties. Het LSI-project Overvecht is in december 2019 gestart en is beëindigd op 1 maart 2022.

1.2 Aanleiding huidige onderzoek

Mede op basis van de zorgen die er leefden rondom deelname aan LSI, is bij de start van het project aan de gemeenteraad toegezegd om na afloop een onafhankelijk onderzoek uit te laten voeren. In dit onderzoek zou een maatschappelijke kosten- en batenanalyse worden opgenomen en zou gekeken worden naar de schaalbaarheid en toepasbaarheid van LSI in andere wijken. Een dergelijk onderzoek

zou komen te staan naast een eigen (reguliere) evaluatie met als resultaat een eindrapport door de projectleider met input van de deelnemende partners en de VNG adviseur. In de praktijk bleek echter dat een aantal factoren de toegezegde onderzoeks aanpak in de weg stonden. Zo werd door corona een reguliere uitvoering van het project sterk bemoeilijkt en bleek ook dat niet alle partners van buiten de gemeentelijke organisatie open stonden voor een uitgebreid kosten-baten onderzoek. In verband met de privacy kon er vanuit de gemeente bovendien geen gebruik worden gemaakt van de gegevens uit de systemen van deze niet-gemeentelijke partners. Uiteindelijk is in overleg met de opdrachtgever en de wethouder besloten om een verdiepend, kwalitatief onderzoek uit te voeren, dat bestaat uit interviews met betrokken partners (het onderhavige onderzoek). Oorspronkelijk was ook een analyse voorzien van zorggerelateerde signalen (afkomstig uit huisbezoeken van het LSI-Overvecht project) in de gemeentelijke bestanden van de afdeling W&I. Dit onderdeel is komen te vervallen, omdat het (nog) niet mogelijk bleek om bedoelde data goed te registreren in de bestaande systemen.

1.3 Onderzoeksopzet

De doelstelling van het onderhavige onderzoek is het op een verdiepende manier inzichtelijk maken van de resultaten en effectiviteit van het LSI-Overvechtproject in de periode 1 december 2019 tot 1 maart 2022. Drie deelvragen staan hierbij centraal:

1. In hoeverre kan de procesmatige aanpak van het LSI-Overvechtproject als succesvol worden omschreven, waar het gaat om samenwerkingsrelaties en gebruik van data en bronnen?
2. Wat heeft LSI-Overvecht concreet aan resultaten opgeleverd op casus-, veiligheids-, zorg- en maatschappelijk niveau?
3. Hoe kijken coördinatoren en uitvoerders van het project naar een mogelijke verdere implementatie of uitrol van de werkwijze?

De deelvragen worden in dit onderzoek beantwoord aan de hand van 13 interviews met sleutelpersonen uit het LSI-Overvecht traject. Het betreft projectleiders en uitvoerenden vanuit afdelingen W&I en PBZ van de gemeente Utrecht, vanuit SVB, IND, AVIM, UWV, VNG, Toeslagen en politie. De (meest recente) projectleider is twee keer geïnterviewd, aan het begin en aan het einde van de reeks, om met hem nog enkele openstaande vragen door te nemen en enkele onderzoeksresultaten te spiegelen. Onderwerpen die in de interviews aan bod kwamen betroffen de waargenomen effectiviteit van LSI op het gebied van fraudebestrijding, zorgsignalering en veiligheid in de wijk, alsook de samenwerkingsprocessen, praktijk van en visie op huisbezoeken, leerervaringen en visie op de toekomst (zie bijlage 1 voor vraagpuntenlijst). Waar van toepassing wordt ook gebruik gemaakt van cijfermatige uitkomsten uit het de reguliere evaluatie.¹

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 gaan we in op de vraag hoe de uitvoering van LSI-Overvecht gestalte kreeg in de praktijk en kijken we naar de werkwijze en de tevredenheid hierover bij de sleutelpersonen (onderzoeksdeelvraag 1). In hoofdstuk 3 bespreken we de effectiviteit van LSI-Overvecht, zoals die is waargenomen door de respondenten. Het gaat om effectiviteit op het gebied van onrechtmatigheidsbestrijding, zorg en ondersteuning en veiligheid in de wijk (onderzoeksdeelvraag 2). In hoofdstuk 4 gaan we in op de vraag of een verdere uitrol van LSI-Overvecht in de toekomst mogelijk en/of wenselijk is en welke

¹ Gemeente Utrecht/VNG (2022): Eindrapport LSI project wijk Overvecht Utrecht

aandachtspunten hierbij zouden moeten worden meegenomen (onderzoeksdeelvraag 3). Tenslotte worden in hoofdstuk 5 de conclusies gepresenteerd.

2. Tevredenheid over projectuitvoering

In dit hoofdstuk kijken we in eerste instantie naar de manier waarop de LSI-werkwijze in de praktijk vorm krijgt, zodat de onderzoeksresultaten beter in hun context geplaatst kunnen worden. Daarna gaan we in op de mate van tevredenheid die respondenten voelden over de uitvoering; zowel waar het gaat om de samenwerking, de huisbezoeken als de uitgewisselde data en informatie.

2.1 LSI-doelstelling en uitvoeringsmethodiek

Opsporen onrechtmatig gebruik sociale zekerheid

LSI-Overvecht heeft als doel onrechtmatig gebruik op het gebied van sociale zekerheid op te sporen. Het gaat dan concreet om woon- en adresfraude, uitkeringsfraude, belasting- en premiefraude, misbruik en oneigenlijk gebruik van toeslagen en mogelijke overtredingen van de Wet Arbeid Vreemdelingen en Wet Minimumloon. Betrokken organisaties (of ketenpartners), die gaan over het toekennen van deze vormen van sociale zekerheid en die ook deelnemen in LSI-Overvecht, zijn de gemeente Utrecht (Participatiewet), SVB (AOW, Algemene Kinderbijslagwet, ANW), UWV (WW, WIA, Wajong, TW), en Toeslagen (met name huurtoeslag en kindgebonden budget).

Een overkoepelende rol bij het bepalen van onrechtmatig gebruik speelt de afdeling PBZ van de gemeente Utrecht, die verantwoordelijk is voor de basisregistratie persoonsgegevens (BRP). In de BRP van een gemeente staan gegevens over inwoners, zoals naam, nationaliteit, burgerlijke staat, verblijfplaats/adres, kinderen en verblijfstitel en eventueel voogdijschap of curatelestelling. Deze gegevens zijn gekoppeld aan het Burgerservicenummer van de inwoner. Bij alle onderzoeken of controles voor LSI Overvecht is gekeken naar de BRP registratie. Bij huisbezoeken die door het LSI-team werden afgelegd is dan in de regel ook altijd een gemeentelijke BRP-handhavingsspecialist (toezichthouder) aanwezig geweest. Deze beheerde als het ware de koppeling tussen persoon, adres en sociale zekerheidstoekenning.

Methode van aanleveren, selecteren en verrijken van adressen

De afzonderlijke partners halen uit hun bronbestanden adressen op waarover verwondering speelt. Een voorbeeld van verwondering kan zijn dat iemand met een uitkering relatief veel rekeningen heeft bij diverse banken en/of meerdere auto's op zijn of haar naam. Ook kan het zijn dat er verwondering is naar aanleiding van een tip die is doorgegeven. De ketenpartners uploaden deze adressen afzonderlijk van elkaar naar een voor het project ingerichte pagina in een centraal beveiligd systeem (eSWF). De projectleider voert de regie op deze pagina. eSWF wordt technisch beheerd door het shared-service center ICT, een onderdeel van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Een data analist zorgt ervoor dat er een stapellijst ontstaat van alle aangeleverde adressen. Deze worden vervolgens gesorteerd naar de mate waarin een adres vaker genoemd wordt door de partners. De stapellijst van circa 1.500 à 1.600 adressen wordt vervolgens door de projectleiding doorlopen. Zij kijken welke adressen vaker dan één keer voor komen, want de eis vanuit de LSI-werkwijze is dat een adres een meervoudig belang moet hebben (door meer dan één partij wordt aangeleverd). Ook wordt gekeken naar de verdeling van adressen tussen belanghebbende partners, zodat alle partners (voor zover mogelijk) aan bod komen. Per casustafel selecteert de projectleiding 10 tot 15 casussen of verwonderadressen, die via een andere ingang van eSWF worden voorgelegd aan alle deelnemende partners. Die partners kunnen de adressen dan in eSWF verder verrijken met informatie uit eigen bronbestanden.

Casustafels en huisbezoeken

Aan de casustafels worden de verwonderadressen mondeling verder besproken en geactualiseerd, waarmee er een tweede verrijking plaatsvindt. Gezamenlijk wegen partners of de casus zwaar en proportioneel genoeg is om actie op te ondernemen, bijvoorbeeld een administratief onderzoek of een huisbezoek. Aan de casustafel wordt ook eventuele aanvullende informatie over persoonlijke omstandigheden aangeleverd en besproken. Niet alle besproken casussen leiden tot een nader onderzoek, soms is het signaal te zwak of is er door de verrijking geen verwondering meer. Bij LSI-Overvecht zijn er 15 van dit soort casustafels gehouden.

De volgende stap is dat er een zogenaamde actie- of controleavond wordt georganiseerd, waarbij de ketenpartners samenkomen en (meestal) in tweetallen op huisbezoek gaan. Het betreft hier in de regel een toezichthouder BRP en één van de ketenpartners die belang heeft bij de casus. De politie sluit ook aan als de veiligheid dit vereist. Een actieavond start altijd met een *briefing* en eindigt met een *debriefing*, waarbij verslag wordt gedaan van de bezoeken en wordt gekeken of er vervolgacties nodig zijn. Van alle bezoeken wordt een verslag gemaakt in eSWF. De huisbezoeken zelf starten altijd met het vragen om toestemming aan de bewoner om binnen te komen, hierbij wordt een *informed consent* formulier ingevuld. Vervolgens worden er samen met de bewoners vragenlijsten ingevuld, die gerelateerd zijn aan de specifieke uitkering of toeslag. Als de teamleden zorgproblematiek constateren wordt hier met de bewoners(s) over gesproken en worden folders met contactgegevens van hulpverlenende instanties, zoals het buurtteam, overhandigd. Bij elk bezoek wordt een informerende folder over het wijkinterventieteam uitgereikt.

2.2 Tevredenheid over de samenwerking in het algemeen

Ketenpartners over het algemeen positief over samenwerking

Over het algemeen hebben de geïnterviewde ketenpartners de samenwerking binnen LSI-Overvecht als positief ervaren. Zij schetsen een beeld van een actieve en gedreven club mensen, die vanuit hun eigen professionaliteit goed met elkaar hebben samengewerkt, in een prettige sfeer. *“Die samenwerking is echt heel goed, daar leer je heel veel van”*, zegt een respondent. Toch noemen zij ook enkele obstakels en minpunten. In de eerste plaats betreft het hier de uitbraak van corona. Alle respondenten zijn het erover eens dat de corona-maatregelen een negatief effect hadden op het project als geheel en deels ook op de samenwerking. Er konden langere tijd geen huisbezoeken worden afgelegd en een groot deel van de casustafels was online. Eén van de respondenten stelt bijvoorbeeld dat het team door gebrek aan fysieke ontmoeting minder snel tot verbinding kon komen en een ander vond het overleggen via een beeldscherm soms een belemmering voor het echt in gesprek gaan met elkaar.

Verschillende respondenten merken daarnaast op dat er relatief veel personele roulatie was binnen het team. De rol van projectleider is drie keer gewisseld, wat volgens één van de respondenten vrij uitzonderlijk is in een LSI-project. Ook waren er meerdere wisselingen bij de teamleden, vooral binnen W&I, met name omdat mensen uit dienst gingen. Deze wisselingen werd soms als belastend ervaren. Omdat er binnen W&I geen traditie bestaat om in LSI-verband te werken, in tegenstelling tot bij diverse ketenpartners van buiten de gemeentelijke organisatie, kost een overdracht aan een nieuw teamlid extra veel tijd. Eén van de projectleiders benadrukt dat het binnen LSI belangrijk is dat je elkaar goed kent en op elkaar kunt vertrouwen. Tijdens een huisbezoek kan bijvoorbeeld opeens agressie spelen, waardoor het extra belangrijk is dat teamleden weten wat ze aan elkaar hebben.

Een ander minpunt dat enkele respondenten noemen, betreft de tijdsinvestering die van hen gevraagd wordt. Hierbij is er verschil tussen de gemeentelijke partners en partners van buiten de gemeentelijke organisatie. Bij de meeste externe partners is het gebruikelijk dat een LSI-traject hoort bij hun standaard

werkzaamheden. Zij kunnen de tijd die hiervoor nodig is relatief goed vrijmaken. Voor gemeentelijke partners geldt dat ze LSI-taken vaak moeten inplannen naast hun gewone werkzaamheden. Goede steun van de direct leidinggevende is dan belangrijk, merkt een respondent op. Vooral bij taken die aan de basis van de gegevensuitwisseling liggen, moet de capaciteit goed op orde zijn. Dit was niet altijd het geval volgens sommigen en daardoor bleven adressen soms liggen.

Soms verschillen in motivatie tussen gemeentelijke en externe partners

Kijkend naar de samenwerking zien we eveneens enkele verschillen tussen de gemeentelijke en externe partners. Partners van buiten de gemeentelijke organisatie zijn over het algemeen iets enthousiaster over het project en de samenwerking dan medewerkers van de gemeente. Ze werken vaker in LSI-projecten in de regio en vinden dit ook leuk om te doen. Sommigen kennen elkaar uit eerdere LSI-projecten en weten wat er van hen verwacht wordt. Voor de medewerkers van de gemeente daarentegen was het de eerste keer dat ze aan LSI deelnamen en zij hadden, zoals zojuist beschreven, soms het gevoel hier te weinig uren voor te krijgen. Ook lijkt er een verschil te zijn in de mate waarin teamleden specifiek op de eigen taak gericht waren, dan wel op het gemeenschappelijke belang van LSI. Een respondent merkt op dat met name medewerkers van de gemeente sterker gefocust leken op hun eigen taak. Enkele (gemeentelijke) respondenten zagen ook maar ten dele de meerwaarde van LSI, omdat zij de eigen opsporingstechnieken zwaarder vonden wegen. Externe partners leken zich daarentegen sterker bewust te zijn van het belang van hun werkzaamheden voor andere partners. Eén van de projectleiders merkt in dit verband op dat het ook in de persoon zelf zit, hoe breed hij of zij mee kan werken aan de doelen van LSI.

2.3 Huisbezoeken: visies en tevredenheid

Waar het gaat om de huisbezoeken zijn veel respondenten uitgesproken lovend. Ze hebben die als positief en interessant ervaren, met een leuk team en onder leiding van een ervaren en betrokken projectleider. Volgens één van de projectleiders verliepen eigenlijk alle huisbezoeken goed op een enkel incident van dreigend huiselijk geweld na. Er zijn geen klachten over de LSI-huisbezoeken binnengekomen. Eén bewoner had naar aanleiding van een huisbezoek een vraag om nadere informatie. Die heeft hij gekregen en daarmee was de zaak afgedaan. Meerdere geïnterviewde ketenpartners benadrukken dat het mooi is dat door een huisbezoek ook het zorgaspect naar voren komt, waardoor je mensen kan informeren en ondersteunen. De coronamaatregelen verhinderden voor langere tijd de mogelijkheid om een huisbezoek af te leggen. Het alternatief was om diverse zaken administratief af te handelen. Dit werkt echter suboptimaal: je kunt volgens een respondent bijvoorbeeld niet een onterecht verstrekte uitkering stopzetten zonder dat je eerst iemand spreekt.

Verskil huisbezoek met en zonder politie

Een aantal respondenten constateert dat er een verschil is in de manier waarop de meeste ketenpartners een huisbezoek afleggen, ten opzichte van de politie. Dit verschil kan grotendeels verklaard worden uit het verschil in wettelijke basis bij de huisbezoeken. De politie legt een huisbezoek af op basis van een strafrechtelijk kader, de andere ketenpartners doen dat op basis van een bestuursrechtelijk kader. Een geïnterviewde gemeentelijke partner geeft bijvoorbeeld aan dat een gemeente vanuit de wetgeving rondom bijstandsuitkeringen aannemelijk moet maken welke verdenkingen er zijn op een adres. Dit vergt in de reguliere praktijk veel voorbereiding voorafgaand aan het huisbezoek, zoals observaties en afstemming met andere partijen of instanties. Dit is een andere werkwijze dan die van de politie, die niet altijd als even prettig werd ervaren door de gemeentelijke teamleden. De geïnterviewde politiefunctionaris constateert eveneens een verschil in *mindset* tussen de politie en de andere partners van LSI. Volgens deze respondent is het begrijpelijk dat je mensen niet meteen als verdacht wil wegzetten. Hij stelt dat als

je maar duidelijk bent en uitlegt 'dit is wat we zien, dit is onze ervaring en dit is de reden waarom we hier naar binnen willen gaan', bewoners het vaak sneller begrijpen.

Visie op achtergronden onrechtmatig gebruik sociale zekerheid

De ketenpartners kijken op brede manieren naar de achtergronden van onrechtmatig gebruik van sociale zekerheidsvoorzieningen door bewoners. Een respondent maakt bijvoorbeeld onderscheid tussen mensen die de fraude zelf opzoeken ('echte fraudeurs') en degenen die fraude soms als een laatste redmiddel zien. Als LSI wil je daarbij graag het kaf van het koren scheiden en dat kan door achter de voordeur te kijken. Een andere respondent stelt dat er mensen zijn die bewust misbruik maken van overheids gelden omdat het (soms) kán, mensen die misbruik maken van overheids gelden omdat ze niet anders kunnen én mensen die misbruik maken van overheids gelden op advies van iemand anders. Dat zijn aspecten waar je niet altijd zomaar met één huisbezoek achter kan komen. Sommige van deze mensen worden volgens deze respondent ergens ingezogen en vervolgens 'gepakt', terwijl degenen die het geld opstrijken buiten schot blijven. Daarnaast is er een respondent die benoemt moeite te hebben met het woord 'fraude'. Zelf stelt ze zeker niet fraude voorop in de werkzaamheden, maar 'rechtmatigheid'. En die werkt volgens haar naar twee kanten toe. Er zijn mensen die een uitkering of toeslag niet hebben aangevraagd (bijvoorbeeld omdat ze niet op de hoogte waren dat ze daar recht op hadden of niet wisten dat ze dan zelf actie moesten ondernemen) en daardoor minder krijgen dan waar ze recht op hebben (onderbenutting). Andersom zijn er ook mensen die (bewust of onbewust) onjuiste informatie hebben gegeven, op grond waarvan ze meer hebben gekregen dan waar ze recht op hebben.

2.4 Tevredenheid over uitwisseling data en informatie

De kracht van een LSI-project ligt volgens de meeste respondenten in het samenbrengen van informatie van verschillende partners, waardoor je een integraal beeld krijgt op casusniveau. Respondenten stellen dat het leerzaam is om te zien hoe je verwonderadressen samen met partners verrijkt, vooral ook door het er samen over te hebben. Dan komen aandachtspunten naar boven die ketenpartners afzonderlijk nooit hadden gevonden, bijvoorbeeld op het gebied van zorg. Dat dit betekent dat je soms ook werk voor een andere partner doet, omdat je eigen organisatie geen direct belang heeft bij een bepaald verwonderadres, hoort er dan ook bij. Een respondent zegt hierover: *"Juist door het samen te zien, kun je zo'n adres levend maken. Als je alleen naar het eigen belang kijkt, dan ga je niet naar zo'n adres toe, er moet ook nog iets anders zijn."* Een respondent benoemt expliciet dat alle teamleden kwalitatief goede informatie aanleverden, wat volgens hem ook is te danken aan de projectleider, die mensen goed wist te enthousiasmeren.

Op de vraag of teamleden ook partners (met hun informatie) 'gemist' hadden in de informatiewisseling, komen zowel ontkennende als bevestigende antwoorden. Een aantal respondenten vond de groep zoals hij nu was compleet en had geen behoefte aan nog meer deelnemende partijen. De groep zou dan te groot worden. Andere respondenten (in de meerderheid) geven wel aan partijen en hun informatie gemist te hebben. In de eerste plaats ging het om de afdeling Vergunningen, Toezicht en Handhaving van de gemeente Utrecht (VTH). Deze afdeling werd gemist als informatiebron en partner, met name omdat hierdoor mogelijke fraude bij ondernemingen niet binnen dit project konden worden opgepakt, zoals bijvoorbeeld zwartwerken of ernstiger zaken, zoals ondermijnende criminaliteit. VTH heeft specifieke informatie en middelen die controle-onderzoeken binnen ondernemingen ondersteunt. Opmerkelijk is dat in andere gemeenten waar LSI wordt uitgevoerd, deze gemeentelijke afdeling wel aanhaakt. In Utrecht kon dit niet, omdat volgens het convenant alleen partners met een directe rol in het sociale domein mogen participeren. Naast VTH misten diverse respondenten ook de informerende rol van de politie binnen het project. De politie was weliswaar aangehaakt, maar bleek uiteindelijk alleen een functie te mogen vervullen waar het ging om het signaleren en wegnemen van veiligheidsrisico's. Was deze

begrenzing er niet geweest, dan had de politie veel meer informatie over de verwonderadressen kunnen ophalen en delen. De politie heeft vaak brede informatie op een adres, zowel over misstanden op fraudegebied als ook informatie over zorgproblematiek of (ondermijnende) criminaliteit. Met de politie als deelnemende ketenpartner was meer verdiepend onderzoek mogelijk geweest. Enkele ketenpartners hadden ook graag de woningcorporaties rechtstreeks laten aansluiten op het team. In de praktijk was dit geen optie, om dezelfde reden als waarom VTH niet mocht deelnemen. Privacyregels verhinderen dat LSI-teamleden rechtstreeks mogen terugkoppelen aan de woningcorporaties, bijvoorbeeld op eventueel ondernomen acties. Bij LSI-Overvecht kwamen signalen van de woningcorporaties via PBZ alsnog bij het LSI-team terecht. Tenslotte werd als mogelijk ontbrekende (data)partner ook het waterbedrijf genoemd. Het watergebruik kan een indicator zijn voor het bepalen hoeveel mensen op één adres wonen. Ook hier geldt echter dat de basisuitgangspunten van het LSI-convenant een dergelijke aansluiting vooralsnog verhinderen.

3. Visie op effectiviteit van de interventies

We vroegen respondenten om hun oordeel te geven over de effectiviteit die zij zagen binnen het LSI-project op achtereenvolgens de onrechtmatigheidsvinding (fraudebestrijding), het kunnen verlenen van zorg (zorgparagraaf) en de veiligheid in de wijk. Tenslotte vroegen wij hen ook iets te zeggen over wat zij zagen als de 'all-over' effectiviteit van LSI.

3.1 Effectiviteit LSI met betrekking tot onrechtmatigheidsvinding

De effectiviteit van LSI ligt, waar het de onrechtmatigheidsvinding of fraudebestrijding betreft, volgens de meeste respondenten met name op twee punten. Ten eerste zijn huisbezoeken in LSI-verband effectiever dan wanneer zij zouden plaatsvinden door partners afzonderlijk. Door de samenwerking met ketenpartners vindt een stapeling plaats van informatie op een verwonderadres. Dit kan ertoe leiden dat een mogelijk huisbezoek komt te vervallen, omdat een logische verklaring wordt gevonden die niet duidt op onrechtmatigheid. Anderzijds kan bij een adres ook juist meer informatie bij elkaar komen die het vermoeden op onrechtmatigheid sterker maakt. De kans dat een huisbezoek op een dergelijk adres 'succesvol' is (dat wil zeggen: er wordt iets gevonden dat in beginsel niet rechtmatig is) is groter. Dat maakt fraudebestrijding in LSI-verband per definitie effectiever dan als ketenpartners apart hun werk doen. De tweede effectiviteitswinst is volgens respondenten dat bij een huisbezoek de belangen van meerdere ketenpartners tegelijk kunnen worden behartigd, waardoor een adres bijvoorbeeld niet meerdere keren hoeft te worden bezocht. Bij een huisbezoek waarbij meer dan twee ketenpartners belangen hadden, gingen zij niet allemaal mee. Dit was te belastend voor de bewoners. De afspraak was dat ketenpartners elkaar dan vraagformulieren meegaven, die in de woning met de bewoners werden doorgelopen. De bewoner kreeg in dat geval vragen vanuit diverse instanties voorgelegd.

Twee respondenten merken ook op dat zij de meerwaarde van de LSI-aanpak, en dus ook de effectiviteit, niet over de hele linie zien. In hun eigen werk sporen zij onrechtmatigheid op in meer kleinschalige samenwerkingsverbanden en op basis van geheel eigen methodiek. Het samenwerken in groter verband hebben zij deels ervaren als een extra belasting ten opzichte van hun eigen werkwijze. Overige respondenten benoemen dat het werken in LSI-verband voor de afzonderlijke partners wellicht soms minder lucratief is, maar dat ze gezamenlijk wel tot betere resultaten komen. Of, zoals een respondent het uitdrukte: *"Alleen ga je sneller, samen kom je verder"*.

3.2 Effectiviteit LSI met betrekking tot verlenen zorg

Samenwerking levert ook meer aandacht voor zorgbehoeften op

Bij de start van LSI-Overvecht is, zoals eerder gesteld, een extra zorgcomponent aan het project toegevoegd. Het gaat hierbij met name om het geven van aandacht aan mogelijke zorgbehoeften van wijkbewoners, die kunnen spelen op de achtergrond van (vermeend) onrechtmatige gebruik van sociale zekerheid. Uit de interviewgesprekken blijkt dat respondenten in het algemeen positief zijn over de manier waarop deze zorgcomponent is uitgewerkt binnen LSI-Overvecht. Zo zeggen respondenten dat er bij de bespreking van verwonderadressen aan de casustafel soms informatie naar voren kwam, die aangaf dat bewoners in een extra kwetsbare situatie verkeerden (door een overlijden in familiekring, complexe zwangerschap en dergelijke). Dit gaf vervolgens aanleiding om een huisbezoek uit te stellen. Ook wordt duidelijk dat alle teamleden alert waren op mogelijke zorgkwesties en bijvoorbeeld checkten of er jonge kinderen op het betreffende adres woonden en vroegen of er schulden waren. Een respondent

beschrijft het hele LSI-team als een groep mensen die er echt op gericht was om bewoners verder te helpen en die keken of ze hen naar een hulptraject zouden moeten leiden. Als teamleden bij een huisbezoek een situatie tegenkwamen waarin een zorgbehoefte speelde, werd dit benoemd en werd doorverwezen naar of gesproken over het buurtteam. Ook lieten zij dan bij vertrek een folder van het buurtteam achter. In hoeverre bewoners hier ook echt gebruik van maakten is niet sluitend te onderzoeken wegens privacybeperkingen. Zie hiervoor ook de paragraaf 'grenzen van de wet'. In sommige situaties is echter concreet geïntervenieerd door zorgprofessionals op basis van een LSI-huisbezoek. Bijvoorbeeld in een situatie waarin de teamleden een bedlegerige, vermoedelijk dementerende oude man aantreffen, die niet op dat adres stond ingeschreven. De feitelijke bewoners konden de verzorging van deze man (een vriend van familie) niet aan, de projectleider heeft de situatie doorgeleid naar de juiste instanties, welke ondersteuning is gaan bieden. Ook is bijvoorbeeld een jonge vrouw, die in de prostitutie werd gedwongen, toegeleid naar zorg en een veilige woonomgeving.

Voorkomen van onderbenutting en preventief ingrijpen

Een belangrijk aspect van de zorgcomponent binnen LSI, dat door diverse respondenten wordt benoemd, is het feit dat onderzoek naar rechtmatig gebruik van sociale zekerheidsvoorzieningen niet alleen inhoudt dat men handhaaft op onjuist gebruik, maar ook dat men onderbenutting voorkomt. Bij de huisbezoeken kwam het meerdere malen voor dat teamleden signaleerden dat bewoners recht hadden op een uitkering of toeslag, terwijl de bewoners zich daar niet bewust van waren. Zo was er een casus met grootouders die voor hun kleinkind zorgden, terwijl de moeder van het kind in het buitenland verbleef. De LSI-huisbezoekers attendeerden de grootouders erop dat zij recht hebben op kinderbijslag en dit dus konden aanvragen. Iets dergelijks speelde ook bij een gezin waar lange tijd een volwassen, werkende zoon in huis woonde, waardoor er geen recht was op huurtoeslag. De ouders hadden over het hoofd gezien om dit, toen de zoon uit huis ging, alsnog aan te vragen. Naast het signaleren van onderbenutting noemen respondenten nog een ander aspect van de zorgparagraaf, namelijk de kans die een huisbezoek biedt om mensen breed te informeren, bijvoorbeeld over de achtergronden van een regeling, maar ook om te wijzen op mogelijkheden voor betalingsregelingen en dergelijke. Tenslotte wijzen respondenten op het belang van preventief ingrijpen en waarschuwen bij de huisbezoeken. Zo worden bewoners bijvoorbeeld gewezen op het belang van een tijdige inschrijving op een adres in verband met het mogelijke recht op toeslagen. Ook wordt soms een waarschuwing uitgesproken over iets dat administratief in orde moet worden gemaakt, omdat bewoners anders een terugvordering of boete kunnen verwachten. Door tijdig te interveniëren kan worden voorkomen dat er excessen ontstaan in betalingsverplichtingen.

Niet alle zorgproblematiek zal in beeld komen

Om zorgproblematiek vast te kunnen stellen, moet je achter de voordeur kijken, zo stellen diverse respondenten. Voor sommigen is de aandacht voor zorgaspecten voor verbetering vatbaar, bijvoorbeeld door specifieke vragen hieromtrent op te nemen in de standaardformulieren die bij een huisbezoek gezamenlijk moeten worden ingevuld. Andere respondenten noemen echter ook het feit dat het afleggen van één enkel huisbezoek nooit een allesomvattend beeld zal opleveren van wat er achter de voordeur speelt, ook niet op het gebied van zorgbehoeften. Een onderdeel van de LSI-huisbezoeken is in ieder geval geweest om alert te zijn op mogelijke zorgvraagstukken. In de praktijk bleken bewoners echter vaak gefocust op een snel vertrek van de LSI-huisbezoekers. *'Mensen zijn vaak blij als je weer weggaat'*, zegt een respondent. Dat gegeven bemoeilijkt een rustig gesprek over eventuele zorgpunten.

Grenzen van de wet bemoeilijken combinatie van handhaving en zorg

Het tegelijkertijd handhaven en zorg bieden, kan om diverse redenen op gespannen voet staan. Binnen LSI-Overvecht begint dat al bij het convenant dat aan de basis ligt van de interventies en gekoppeld is aan artikel 64 van de wet SUWI. Dit artikel regelt zaken rondom gegevensverstrekking ten behoeve van samenwerkingsverbanden. Hierin wordt uitsluitend gesproken over het voorkomen en bestrijden van onrechtmatig gebruik van sociale zekerheidsvoorzieningen en wordt het thema 'zorg' niet als mede-

grondslag gezien. De wet bepaalt daarmee precies de grenzen waarbinnen bestandsinformatie op adresniveau door verschillende partijen naast elkaar mag worden gelegd. Met eventuele zorgpartijen, zoals een buurtteam, kan dan ook geen informatie worden uitgewisseld. Privacywetgeving maakt het ketenpartners van een LSI-project ook onmogelijk om, in het geval een wijkbewoner is geadviseerd contact op te nemen met het buurtteam, bij het buurtteam te informeren of dit ook daadwerkelijk gebeurd is. Evenzo is het niet mogelijk om als ketenpartners het buurtteam zelf in te schakelen zonder expliciete vraag en toestemming van de bewoner. In geval er sprake is van (mogelijk) grensoverschrijdend gedrag in de privésfeer kunnen LSI-huisbezoekers, net als iedereen, uiteraard wel melding doen bij bijvoorbeeld Veilig Thuis. De genoemde wettelijke begrenzingen maken het maar deels mogelijk een beeld te krijgen van wat LSI concreet heeft opgeleverd op het gebied van zorg, namelijk alleen voor zover dit concreet is waargenomen door en teruggekoppeld aan de LSI-leden. Als er al informatie over follow-up binnenkwam (al dan niet zorg-gerelateerd), kon dit ook buiten de projectperiode vallen en dus niet in e-SWF worden bijgevoegd.

3.3 Effectiviteit LSI met betrekking tot veiligheid in de wijk

De vraag in hoeverre het LSI-project de veiligheid van buurtbewoners heeft versterkt, valt uiteen in twee deelvragen: in hoeverre is het veiligheidsgevoel van buurtbewoners versterkt (subjectieve veiligheid) en in hoeverre is er sprake van vermindering van criminele activiteit of overlast (objectieve veiligheid)?

Veiligheidsgevoel

Wat betreft het veiligheidsgevoel van buurtbewoners, geven respondenten aan hier weinig zicht op hebben. Over het project werd bij de start gecommuniceerd naar de wijk, onder andere via de nieuwsbrief van het wijkbureau. Ook de gemeenteraad werd vooraf op hoofdlijnen geïnformeerd. Bewoners die werden bezocht, kregen na afloop van dat bezoek schriftelijke informatie waarom het bezoek heeft plaatsgevonden en wat er verder gaat gebeuren en contactgegevens voor eventuele vragen. Incidenteel was er ook een wijkagent aanwezig bij het huisbezoek. Er zijn signalen van respondenten dat een geparkeerde politieauto wel opviel bij buurtbewoners. Over het algemeen werd het huisbezoek echter volledig 'in burger' afgelegd en werd er aan de deur rustig gevraagd of men mocht binnenkomen. Er is dus geen sprake geweest van dwang, drang of opzichtigheid. Geïnterviewde ketenpartners laten weten hier gemengd in te staan: doen we er nu juist goed aan om onopvallend te werk te gaan, of moeten we met bijvoorbeeld hesjes (met 'controle' erop) duidelijk zichtbaar in de buurt op huisbezoek? In dat laatste geval gaat er mogelijk een preventieve werking uit van de huisbezoeken en kunnen wijkbewoners zichtbaar ervaren dat er een check op de naleving van sociale zekerheidsregels plaatsvindt. Dergelijk zichtbare opsporingsmethodieken vinden in het algemeen wél plaats bij onderzoek bij bedrijven. Hier komt een interventieteam dan vaak met meerdere voertuigen en relatief veel personeel inzet binnen. Voor de buitenwereld is dan ook goed zichtbaar dat hier een controle plaatsvindt, omdat iedereen opvallende en herkenbare jassen draagt en ook politie erbij betrokken is. Zoals eerder beschreven was er binnen LSI-Overvecht geen sprake van onrechtmatigheidsonderzoek binnen ondernemingen. De zichtbaarheid van de huisbezoeken werd volgens respondenten ook beperkt door de coronamaatregelen. Er vonden daardoor minder huisbezoeken plaats dan oorspronkelijk beoogd. De brede impact van het LSI-project op de veiligheidsgevoelens van wijkbewoners is ook mede hierdoor niet eenduidig in kaart te brengen.

Vermindering van criminele activiteit of overlast

Waar het gaat om de effecten van LSI op het gebied van vermindering van overlast of criminaliteit in de vorm van autokraak, drugshandel, drugsoverlast en dergelijke, is evenmin sprake van veel zichtbare en meetbare resultaten. De meeste effecten van LSI spelen zich 'administratief af', dat wil zeggen dat in geval van onrechtmatig gebruik van uitkeringen (fraude), er sprake is van het stopzetten ervan, het

opleggen van een boete en dergelijke. Dit is iets dat zich aan het oog van de buitenwereld onttrekt. LSI richt zich ook op het onderzoeken of degenen die op een bepaald adres staan ingeschreven, ook daadwerkelijk degenen zijn die op dat adres wonen. Hier wordt op gehandhaafd, maar het is de vraag in hoeverre dit per se bijdraagt aan vermindering van (zichtbare) criminele activiteiten in de buurt. Illegale bewoning kan plaatsvinden door criminele verdachten die niet 'gevonden willen worden', maar kan in zijn algemeenheid zeker niet gelijkgeschakeld worden aan criminele activiteit. In de praktijk gaat het vaak ook om bijvoorbeeld (onrechtmatige) vriendendiensten of onderverhuur aan studenten. Eén van de respondenten merkt op dat als je de concrete veiligheid in de wijk wil vergroten door aanpak van bijvoorbeeld wietplantages, je beter een andere methodiek zou kunnen inzetten, zoals kijken naar stroommetingen en warmtemeters. LSI is op dat terrein volgens hem niet het meest voor de hand liggende instrument. In incidentele situaties werd binnen LSI-Overvecht overigens wel concreet gewerkt aan de objectieve veiligheid in de wijk. In één situatie ging het om een wijkbewoner die in verdovende middelen handelde vanuit zijn woonadres, wat onveiligheidsgevoel in de buurt teweegbracht. Hier is op basis van een LSI-interventie op ingegrepen door een uitzettingsprocedure te starten. In een andere situatie werd door het LSI-team een casus van vrouwenhandel en prostitutie doorgeleid waardoor de criminele activiteiten op dit gebied werden stopgezet.

3.4 Overall effectiviteit van LSI

Wat moet, het grotere geheel overziend, als belangrijkste effectiviteit of meerwaarde van LSI worden gezien? In ieder geval zijn respondenten het erover eens dat ze 'ondanks corona' zeker tevreden kunnen zijn over de concrete resultaten die ze hebben behaald. Zoals al eerder gesteld zouden de resultaten zonder corona wel groter zijn geweest. Daarnaast benoemen respondenten verschillende invalshoeken waar het gaat om de overall effectiviteit van LSI, globaal onder te verdelen in effectiviteit op niveau van casusonderzoek en effectiviteit op samenlevingsniveau.

Effectiviteit op niveau van casusonderzoek

- **Bredere kennis ten aanzien van verwonderadres:** door de onderlinge verbinding tussen opsporende partijen, verrijken partijen elkaars kennis. Een LSI-team heeft hierdoor een bredere scope van de mogelijke problematiek en achtergronden, waardoor ze risicogerichter kunnen acteren.
- **Minder belastend voor bewoners verwonderadressen:** onnodig onderzoek (zoals huisbezoek) wordt voorkomen, onderzoek dat wel gebeurt is gericht en gefundeerder. Bewoners lopen minder kans om door verschillende partijen apart bezocht te worden.
- **Mogelijkheid om sterker preventief, informerend en zorggericht op te treden:** door goede samenwerking kan een LSI-team ook de preventieve taak beter vervullen en bijvoorbeeld eerder waarschuwingen uitdelen op adressen waar onrechtmatigheid dreigt. Hiermee kunnen excessen in het ontstaan van terugvorderingen en/of boetes worden voorkomen. Het zorggericht en informerend optreden kan eveneens gezien worden als een vorm van preventie van probleemescalatie bij bewoners.

Effectiviteit op samenlevingsniveau

- **Algemene kennisverbreding en -verdieping:** LSI-partners leren van elkaar en weten elkaar ook na afsluiting van LSI snel te vinden. Ze leren over welke informatiekanalen iedere partner beschikt en kunnen daar sneller gebruik van maken. Als dit buiten LSI om gebeurt, is dit in de context van (onder andere) juridische vorderingen. De teamleden hebben door LSI meer kennis over elkaars werkwijzen en zijn alerter op wat er mogelijk kan spelen bij verwonderadressen. Door het bij elkaar leggen van verschillende soorten informatie ontstaan er leermomenten: *"Er komen soms dingen naar voren, die je zelf niet had kunnen bedenken"*, zegt een respondent. Zij stelt ook dat de samenwerking met LSI-

partners en de huisbezoeken ervoor zorgen dat je buiten de ‘papieren werkelijkheid’ van de eigen organisatie leert kijken.

- **Aan de samenleving wordt onrechtmatigheidsbestrijding getoond:** een LSI-project is één van de mogelijkheden voor toezicht en handhaving op het gebied van sociale zekerheid. Doordat het gaat om een projectmatig, grootschalig samenwerkingsverband, genereert dit in het algemeen ook publieke aandacht. *“Dit is ook belangrijk voor mensen die geen misbruik maken van overheids gelden. Om te laten zien dat uitkeringsinstanties waakzaam zijn en controleren”*, aldus een respondent.

Samenvatting cijfermatige resultaten LSI-Overvecht	
Aantal casustafel-besprekingen	15
Aantal besproken wonderadressen (dossiers)	184
Aantal wonderadressen dat kwam te vervallen	25
Netto onderzochte wonderadressen	159
<i>Correcties op uitkering AOW / AKW / AIO</i>	12
<i>Aantal terugvorderingen toeslagen of uitkeringen</i>	33
<i>Totale waarde terugvorderingen</i>	€ 142.775,=
<i>Aantal boetes</i>	5
<i>Totale waarde boetes</i>	€ 992,=
<i>Aantal casussen met gesignaleerde onderbenutting</i>	4
<i>Totale waarde onderbenutting (correcties ten gunste bewoner)</i>	€ 3.744,=
<i>BRP mutaties en casussen nog in onderzoek</i>	18
<i>BAG: splitsing woning</i>	2
<i>Mutaties uitkering Participatiewet</i>	15
<i>Doorverwijzing naar zorg en rekening houden menselijke maat</i>	10
<i>Bron: Eindrapport LSI project wijk Overvecht Utrecht – VNG / Afd. W&I gemeente Utrecht</i>	

4. Blik op de toekomst

Tijdens de interviews is aan respondenten gevraagd hoe zij denken over een eventuele uitrol van het LSI-Overvecht project. Vinden zij het wenselijk dat er in de toekomst vaker een LSI-traject binnen de gemeente Utrecht wordt ingezet? En zou je een LSI-project ook permanent willen of kunnen implementeren binnen de gemeente? En in het geval LSI opnieuw wordt ingezet binnen de gemeente, welke aandachtspunten zijn er dan?

4.1 Verdere implementatie van LSI mogelijk of gewenst?

Meer structurele implementatie kent voor- en tegenstanders

Bij de vraag of het wenselijk is dat LSI binnen de gemeente Utrecht een meer permanent karakter krijgt, wijzen diverse respondenten op het (fundamentele) projectmatige karakter van de interventiemethodiek. LSI-projecten zijn in de aard zo ingericht dat het om tijdelijke activiteiten gaat (meestal voor de duur van ongeveer een jaar). Daarmee wordt een relatief hoog rendement van de opsporingsresultaten voorzien. Maar vanuit het perspectief van de bredere veiligheidsproblematiek, zoals ondermijning, wordt opgemerkt dat een meer permanente inbedding van samenwerkingsrelaties tussen de ketenpartners tot veel meerwaarde zou kunnen leiden. De informatie die de ketenpartners ophalen en bij elkaar brengen, zou van groot belang kunnen zijn om meer structureel veiligheidsthema's aan te pakken. Eén van de respondenten pleit er dan ook voor dat ondermijningsthema's (waaronder met name zorgfraude door dubieuze zorgbedrijven) meegenomen worden in de overwegingen rondom implementatie van LSI. Ook binnen de gemeentelijke kring wordt door een respondent een permanente implementatie van LSI graag gezien. Deze respondent stelt: *"Ik zou zeggen, gewoon doen! Liefst zou het gewoon geïmplementeerd moeten worden in de dagelijkse werkwijze van de [gemeentelijke] organisatie. Dat kan alleen als er iemand op zou zitten die de projectleiderstaken in implementievorm (dus niet als project) zou kunnen doorvoeren en vast onderdeel maken van het proces. Maar in de praktijk is het implementeren van dit soort domein-overschrijdende informatie intern al moeilijk genoeg, laat staan ook extern".* Een permanente implementatie van LSI-interventies zou overigens een aanpassing vereisen in de SUWI-wetgeving.

Er zijn ook respondenten die een meer permanente inbedding van LSI niet nodig of wenselijk vinden. Eén respondent uit bijvoorbeeld zijn twijfel of ketenpartners wel geïnteresseerd zijn in een dergelijke permanente uitrol, omdat een gerichte, tijdelijke aanpak in een bepaald gebied vaak effectiever is. Een andere respondent zegt dat er bij een permanent karakter van LSI, gewenning kan optreden, die de scherpe focus eraf haalt. Ook wordt gezegd dat LSI in projectvorm juist goed is, omdat je gericht naar locaties kan kijken waar wat aan de hand is. Hierbij kan je dan maatwerk leveren, door steeds opnieuw te kijken welke partners je betreft. Een ander argument tegen permanente inbedding is dat gezien wordt dat veel partners elkaar ook al (zonder LSI) goed weten te vinden op deelgebieden. Binnen de gemeente Utrecht heeft het integraal samenwerken op handavingsgebied volgens een respondent al een vaste plek gekregen. Er worden regelmatig integrale controles gehouden door afdelingen van de gemeente Utrecht, met diverse ketenpartners. Een voorbeeld van een dergelijk vast integraal samenwerkingsverband is het LAA (Landelijke Aanpak Adreskwaliteit), waarin binnen de gemeente wordt samengewerkt door W&I, PBZ en VTH. Deze laatste twee staan ook weer in verbinding met woningcorporaties. Maar, zo luidt de conclusie van een leidinggevende respondent, ook al weten

ketenpartners of afdelingen elkaar steeds beter te vinden, veel van de bestaande samenwerkingsverbanden gaan minder ver dan LSI.

Impact van gevoelens van wantrouwen op uitvoering

Zoals in de inleiding gesteld is de deelname van de gemeente Utrecht aan het LSI-traject in Overvecht niet vanzelfsprekend geweest. Er waren reserves en huiver om te participeren, onder andere in de context van de onthullingen over de toeslagenaffaire. Respondenten lichten in de interviews toe welke impact deze huiver had voor de start en doorloop van het project. Bij de aanvang is er veel vertraging ontstaan, omdat er frequent overleg en toelichting nodig was om op alle gemeentelijke niveaus akkoord te krijgen. Ook is er bij aanvang van het project een ethisch assessment uitgevoerd door de Utrechtse Data School van de Universiteit Utrecht. Hierin werd de omgang met data en informatie binnen LSI met tal van betrokkenen tegen het licht gehouden en geconcludeerd dat het project 'goed doordacht is en dat het met een zorgvuldige aanpak goed tot uitvoering kan worden gebracht'. Daarnaast zijn er extra afspraken gemaakt over het implementeren van de zorgparagraaf binnen LSI, iets dat in andere gemeenten niet eerder zo gedaan is. Tijdens de uitvoering van LSI bleven de reserves voor velen voelbaar, ze gaven het project ook wel een rare bijmaak. De focus binnen de gemeentelijke organisatie leek sterker te blijven liggen op wantrouwen dan op uitvoering en inhoud van LSI. Dit zorgde ook voor mentale belasting onder teamleden. Een respondent stelt daarbij dat de gemeente weliswaar akkoord was gegaan met de hele opzet van LSI, maar dat het voelde alsof men daarna toch met een zeker wantrouwen bleef kijken: *'Het bleef een ding, er bleven maar vragen komen'*.

Alhoewel LSI op deze manier onder een vergrootglas is komen te liggen in de Utrechtse situatie, keert één respondent ook de medaille om. De respondent merkt op trots te zijn op LSI, juist omdat het al in een tijd ver voor de toeslagenaffaire en de aandacht voor institutioneel racisme een mooie manier was om naar adressen te kijken en deze samen te brengen tot verwonderadressen. Bij de eventuele afweging of LSI ook in de toekomst een plek moet krijgen binnen de gemeente Utrecht, zal men zich voorlopig in ieder geval moeten blijven verhouden tot de sterke gevoelens die in het huidige project een rol hebben gespeeld.

4.2 Aandachtspunten bij (mogelijk) toekomstige LSI-inzet

In het geval LSI in de toekomst opnieuw wordt ingezet binnen de gemeente Utrecht, dan zijn er een aantal door respondenten genoemde punten die aandacht verdienen.

- **Deelname VTH en politie opnieuw onder de aandacht:** het feit dat de gemeentelijke afdeling VTH en de politie (in een informerende rol) niet konden deelnemen aan LSI-Overvecht heeft volgens diverse respondenten tot een suboptimaal resultaat geleid. Hierdoor konden bedrijven niet in de interventies worden betrokken én werden mogelijke schakels naar ondermijnende activiteiten uitgesloten. Deze beperkingen vloeien voort uit de wetgeving en zullen daarom niet zomaar veranderbaar zijn. Wel roept het de vraag op of in de toekomst niet ook naar andere methodiekvormen gezocht zou moeten worden om de effectiviteit op deze terreinen te vergroten. In zijn algemeenheid zal ook rekening gehouden moeten worden dat wetgeving op het gebied van handhaving steeds specifiekere wordt en er steeds minder vrijheden zullen komen om gegevens te delen.
- **Aandacht voor randvoorwaarden uitvoering:** de implementatie van LSI binnen de gemeentelijke organisatie laat, zo blijkt uit de interviews, nog wel ruimte zien voor optimalisering. Alhoewel samenwerking tussen de ketenpartners in grote lijnen goed verlopen is, is door respondenten ook geconstateerd dat personele wisselingen en capaciteitsdruk hebben geleid voor druk op de voortgang

en kwaliteit. Bovendien hadden enkele teamleden moeite met het omschakelen naar een andere methodiek, wat ook voor frustratie kon zorgen. Op deze punten zou meer preventief en ondersteunend kunnen worden opgetreden. Ook een consistent commitment 'van hogerhand' aan de doelstellingen wordt als essentieel ervaren.

- **Terugkoppeling en registratie follow-up acties:** de resultaten van LSI zouden in de toekomst, met name waar het de zorg-gerelateerde ('zachte') kanten betreft, systematisch en centraal moeten worden vastgelegd. Hiervoor zijn ook nieuwe registratie- en coderingsmogelijkheden in de eigen gemeentelijke registratiesystemen vereist. Een ander aandachtspunt is dat bij de afsluiting van een LSI-traject op een gegeven moment de mogelijkheid vervalt om de beveiligde, centrale eSWF-omgeving te gebruiken. Voorkomen moet zien te worden dat follow-up resultaten op langere termijn buiten het blikveld komen te liggen.

5. Conclusies

Deelnemers aan LSI-Overvecht zijn in grote lijnen uitgesproken positief over hun onderlinge samenwerking, resultaten en het feit dat ze elkaar onderling konden versterken met hun kennis. Toch waren er stevige struikelblokken op uitvoeringsniveau; op de eerste plaats de uitbraak van corona waardoor huisbezoeken geen doorgang meer konden vinden en er vertragingen en stagnaties in de processen ontstonden. Op de tweede plaats zorgde de kritische houding vanuit bestuurlijke kring ervoor dat veel extra inzet nodig was om goed op te kunnen starten. Ook zorgde het voor een zekere extra mentale belasting bij sommige deelnemers. Op de derde plaats bleek LSI in Overvecht niet te kunnen worden uitgevoerd zoals men eerder en in andere regio's gewend was, namelijk met volwaardige deelname van politie en VTH. Hiermee kwam onder andere het mogelijke handhaven bij bedrijven en ondernemingen te vervallen. Tenslotte waren er ook een aantal randvoorwaarden in personele sfeer niet optimaal waarmee een vlotte voortgang bemoeilijkt raakte, zoals deelnemers-wisselingen en capaciteitsdruk. Al deze factoren tezamen maakten dat LSI-Overvecht minder optimaal heeft kunnen functioneren dan oorspronkelijk bedacht. Bij een mogelijk toekomstig vervolg op LSI zal sterk met de genoemde struikelblokken rekening moeten worden gehouden.

Wat betreft de effectiviteit van het project, kunnen we onderscheid aanbrengen tussen effectiviteit op casusniveau, op zorgniveau en maatschappelijk niveau. Dat LSI op casusniveau effectief is gebleken, heeft alles te maken met de manier waarop informatie van alle partners bij elkaar wordt gebracht, waardoor interventies (per definitie) altijd een meervoudig belang hebben. Men gaat alleen op huisbezoek als er vanuit meerdere geledingen reden is tot verwondering. Dit voorkomt onnodige inspanning (van professionals) en leed (bij bewoners) op handhavingsgebied. De effectiviteit op zorgniveau is moeilijk volledig in beeld te brengen, omdat er geen checks kunnen worden uitgevoerd of bewoners eventuele doorverwijzingen naar bijvoorbeeld het buurtteam ook daadwerkelijk opvolgen. Vast staat wel dat er door de teamleden veelvuldig is gehandeld op basis van gesignaleerde zorgbehoeften, regelmatig onderbenutting van sociale zekerheidsgelden is voorkomen en de menselijke maat tot een vanzelfsprekend gespreksonderwerp is geworden. De effectiviteit van LSI op samenlevingsniveau overstijgt korte termijn- en geografisch afgebakende belangen, zoals die van de gemeente Utrecht sec. Het gaat om het brede belang handhavingsinterventies te leren 'finetunen' waarbij de ideale situatie is dat men zo min mogelijk corrigerend of bestraffend hoeft op te treden en zoveel mogelijk preventief kan handelen. Om hierop te kunnen ontwikkelen is veel inzicht nodig in wat er fout en goed gaat bij het toekennen van uitkeringen en toeslagen in het algemeen. Deze kennis wordt in een project als LSI bij uitstek opgebouwd. Enerzijds doordat ketenpartners interdisciplinair samenwerken en rechtstreeks met bewoners in gesprek komen. Anderzijds doordat hier expliciet is ingezet op mogelijke zorgbehoeften van bewoners, wat een steeds actueler maatschappelijk thema aan het worden is. Ook vanuit deze context moet LSI-Overvecht daarom gezien worden als een zeer waardevol traject, waar samenlevingsbreed van geleerd kan worden.

Bijlage 1 – Bronnen en methode van onderzoek

Gebruikte bronnen:

- Gemeente Utrecht / VNG Eindrapport (2022): LSI project wijk Overvecht Utrecht
- Siffels, L en D. van den Berg (2019): Workshoprapport LSI Wijkgerichte Aanpak Overvecht

Methode van onderzoek:

Er zijn 13 deelnemers gesproken in 13 diepte-interviews (één deelnemer is 2x geïnterviewd en twee respondenten zijn samen geïnterviewd))

- Gemeente Utrecht W&I (4)
- Gemeente Utrecht PBZ (1)
- Toeslagen (1)
- Politie (1)
- SVB (1)
- UWV (1)
- AVIM (1)
- IND (1)
- VNG (2)

Interviewverslagen zijn bij de deelnemers teruggelegd en door hen geaccordeerd.

Interviewvragen voor respondenten

Oriëntatie-vraag

1. Welke rol heeft respondent gespeeld in het LSI-Overvecht project? (bijvoorbeeld: heeft respondent persoonlijk deelgenomen aan casustafeloverleggen, aan huisbezoeken en dergelijke?)

Resultaat-vragen

2. Hoe kijkt respondent aan tegen de effectiviteit van het totaal aan interventies:
 - a. Op het gebied van fraudebestrijding (wat ging volgens respondent minder goed dan verwacht, wat ging goed, wat zou beter kunnen)
 - b. Op het gebied van hulp- en zorgvragen identificeren en oplossen (wat ging minder goed dan verwacht, wat ging goed, wat zou beter kunnen)
 - c. Op het gebied van versterken van veiligheid in de wijk (wat kan hier over gezegd worden, welk gevoel heeft de respondent hierover?)
3. Wat is volgens de respondent de belangrijkste maatschappelijke impact van de interventies geweest? Wat sprong het meeste in het oog? (Eventueel ook 'kosten-baten' vraag)

Proces-vragen

4. Verliep de samenwerking binnen de casustafels volgens de respondent naar tevredenheid? (Wat ging goed en wat ging minder goed in de samenwerking? Zaten de juiste partners aan tafel? Wat maakte dat gesprekken juist goed of minder goed verliepen?)
5. Voor zover van toepassing: in hoeverre verliepen de huisbezoeken naar tevredenheid volgens respondent? Zijn er dingen die in de toekomst eventueel beter kunnen?
6. Was de informatie (de data) die gebruikt werd bij de casustafels volgens respondent van voldoende kwaliteit en kwantiteit? (met toelichting)

Implementatie-vragen

7. Hoe kijkt respondent naar eventueel verdere uitrol en implementatie van het project? Indien er sprake zou zijn van verdere uitrol, welke verbeterpunten zijn er nog te noemen (voor zover nog niet eerder besproken)? Wat is hier vlg respondent bij nodig?
8. Wat is voor de respondent de belangrijkste leerervaring binnen het project geweest? (professioneel, maatschappelijk)

Bijlage 2 – Cijfermatige resultaten uit onderzoek VNG/W&I

Bron: Gemeente Utrecht/VNG Eindrapport (2022): LSI project wijk Overvecht Utrecht

Resultaten per deelnemende partij

UWV

- 6x onderzoek afgerond;
- 3x terugvordering toeslag in totaal ter waarde van €39.562,-;
- 3x werd een boete opgelegd in totaal ter waarde van € 992,-;
- 1x toeslag beëindigd met waarschuwing.

SVB

- 25x onderzoek afgerond;
- 2x uitschrijving uit Nederland;
- 2x correctie opgelegd ter waarde van €1.975,- ;
- 3x beëindiging AKW;
- 2x uitgeschreven na dossieronderzoek;
- 1x omzetten AOW naar gehuwdenorm;
- 1x AIO op verzoek stopgezet;
- 18x geen wijzigingen.
- 1x vanaf het 3e kwartaal 2020 geen recht meer op kinderbijslag. De terugvordering bedraagt € 1475,49. Onderzoek naar de voorgaande periode loopt nog.

Toeslagen

- 24 correcties hebben geleid tot een terugvordering of toekomstige besparing van in totaal €98.977,-;
- 4 correcties hebben geleid tot aanspraak op of een verhoging van toeslagen van in totaal €3.744,- *Het gaat hierbij om correcties bij in totaal 24 burgers. Eén dossier is nog in behandeling en om die reden zijn de uitkomsten daarvan nog niet bekend.*

Politie

- Vergroten bewustwording fraudealertheid bij de wijkagenten;
- 2x onderzoek afgerond;
- 2x adresbezoek afgelegd

AVIM

- 1x staande houding van een illegaal persoon;
- 3x signaal aangemeld bij DIS van het RIEC dan wel integrale casus i.v.m. verwachte criminele activiteiten.

Gemeente Utrecht: afdeling Publieksdienstverlening

- 2x melding doorgezet naar VTH voor verder onderzoek;
- 14x mutatie/inschrijving of uitschrijving BRP;
- 1x voornemen ambtshalve uitschrijven BRP.;
- 11x geen bijzonderheden na onderzoek;
- 2x splitsing woning (BAG);
- 3x persoon in onderzoek;
- 1x monitoren bewoning.

Gemeente Utrecht: afdeling Werk & Inkomen

- 8x uitkering beëindigd;
- 4x terugvordering met een totaal waarde van €4.236,- en 1x maand terugvordering
- 17x onderzoek afgerond onderzoek geen gevolg voor uitkering;
- 2x uitstroom naar werk;
- 1x monitoren bewoning;
- 2x uitkering zelf beëindigd tijdens onderzoek;
- 1x onderzoek doorgezet naar werkmatcher;
- 1x hernieuwde aanvraag afgewezen;
- 1x boete opgelegd;
- 1x omzetten uitkering naar gehuwdenorm;
- 1x uitkering herzien.

IND

- De IND heeft 1 onderzoek afgerond, waarbij geen verder onderzoek noodzakelijk is.

Zorgmeldingen en menselijke maat

In de operationele fase van het project van december 2019 tot half maart 2020 werd vier keer een zorgelijke melding gedaan op basis van daartoe binnen het project en met medewerkers van het Buurteam Overvecht gemaakte afspraken maar ook zijn er contacten en gesprekken geweest met schuldhulpverlening en de wooncorporaties. Bij alle adresbezoeken had de toezichthouder de beschikking over een folder van het Buurteamorganisatie Utrecht. Deze konden uitgereikt worden als de situatie zich daartoe leende. Naast bovengenoemde zorgmeldingen zijn er in de volgende situaties rekening gehouden met de menselijke maat:

- 1x onderzoek uitgesteld i.v.m. tragische omstandigheden te onderzoeken adres;
- 2x onderzoek niet doorgezet i.v.m. bekendheid bij buurtteam huiselijk geweld situatie;
- 1x contact buurtteam i.v.m. pesterijen;
- 1x onderzoek niet doorgezet i.v.m. gezondheidssituatie waarbij hulpverlening iedere dag aanwezig is;
- 1x onderzoek niet doorgezet i.v.m. gezondheids- en mentale problemen bij bewoner.

Woningcorporaties

Op 2 momenten zijn de verschillende woningcorporaties geïnformeerd over het LSI-project en daarin uitgenodigd om relevante informatie te melden. De corporaties gaven de voorkeur om dat te doen via de bestaande kanalen met de gemeente. Er is niet meer te achterhalen om hoeveel meldingen dat is gegaan.